

LA OSS VÆRE REALISTISKE

12 svar på vanlige
spørsmål og påstander
om atomvåpen

ICAN

2017
NOBEL
PEACE
PRIZE

Dette heftet er oversatt og tilpasset en norsk kontekst.

Publisert: April, 2022. Originalversjon på engelsk publisert juni, 2020

Oversetting og redigering: Per Falch Juvik.

Forsidebilde: En uarmert Trident II D5 missil utskytes fra ubåten USS Nebraska (SSBN 739) utenfor kysten av California. Foto: Ronald Gutridge

INNHold

“Atomvåpen avskrekker, hindrer krig og holder oss trygge.”	4
“Ingen stater kommer faktisk til å bruke atomvåpen – de er bare til for å avskrekke.”	6
“Man kan ikke fjerne atomvåpen når teknologien for å lage dem allerede eksisterer.”	8
“Ingen stater vil ensidig ruste ned sine atomvåpen.”	10
“Å gi opp atomvåpen vil kun fungere i demokratiske stater. Autoritære regimer vil aldri bli med på en traktat som forbyr atomvåpen.”	11
“Å gi opp atomvåpen vil øke bruken av konvensjonelle våpen.”	13
“Det vil alltid være usikkert om en stat faktisk har kvittet seg med atomvåpnene sine.”	14
“En traktat som forbyr atomvåpen har ingen betydning om atomvåpenstater ikke er med.”	15
“Det militær-industrielle kompleks vil hindre alle seriøse fremskritt rundt atomnedrustning.”	19
“Atomvåpenforbudet risikerer å svekke både Ikkespredningsavtalen og Prøvestansavtalen.”	20
“Hva med terrorisme?”	22
“Å bli del av atomvåpenforbudet er i strid med Norges NATO-forpliktelser.”	23

#1

“Atomvåpen avskrekker, hindrer krig og holder oss trygge.”

Det er [hevdes ofte](#) at atomvåpen skremmer fienden fra å gå til krig, bevarer stabilitet og “holder oss trygge.”¹ Det påstås at det faktum at ‘tredje verdenskrig’ (enda) ikke har brutt ut er atomvåpens eksistens, men sammenfall i tid er ikke det samme som årsakssammenheng.

Stater med atomvåpen har blitt angrepet av andre stater. Det britiske oversjøterritoriet, Falklandsøyene, ble i 1982 invadert av argentinske tropper. Et arsenal på flere tusen atomvåpen beskyttet ikke USA mot terrorangrepet 11. september 2001.

I følge [Ward Wilson](#) er ikke teorien om kjernefysisk avskrekking ugyldig. Wilson mener kjernefysisk avskrekking har fungert og kan fungere i enkelte situasjoner. Problemet er at det [må fungere i alle situasjoner og for all framtid](#), for at det skal gjøre oss trygge. Resultatet av feil og misforståelser i et system bygget på avskrekking kan bli atomkrig.

Kjernefysisk avskrekking bygger på forholdet mellom stater og menneskene som styrer disse statene. Som alle mennesker kan også disse lederne gjøre feil og ta irrasjonelle valg. Det gjøres og vil fortsatt gjøres feil også innenfor en sikkerhetspolitikk basert på kjernefysisk avskrekking. Selv en liten feil kan føre til katastrofe. Dersom atomvåpen virkelig forhindrer krig, hvorfor oppfordrer

¹ Jens Stoltenberg, “Germany’s support for nuclear sharing is vital to protect peace and freedom,” 11 mai 2020, https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_175663.htm

ikke da atomvåpenstatene flere stater til å anskaffe seg slike våpen?

191 stater har sluttet seg til [Ikkespredningsavtalen fra 1968](#) (NPT).² USA, Russland, Kina, Frankrike og Storbritannia har i Ikkespredningsavtalen akseptert en juridisk forpliktelse til å forhandle om atomnedrustning (Artikkel VI, NPT) i bytte mot at nesten alle verdens stater har akseptert en juridisk forpliktelse om å aldri skaffe seg atomvåpen.

Atomvåpen holder ingen trygge, men kan føre til [forferdelige humanitære konsekvenser og menneskelige lidelse](#) for millioner av mennesker.³

² United Nations, Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, <https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/npt/>

³ International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, "Catastrophic Harm" https://www.icanw.org/catastrophic_harm

#2

“Ingen stater kommer faktisk til å bruke atomvåpen – de er bare til for å avskrekke.”

Teorien om kjernefysisk avskrekking forutsetter at trusselen om bruk av atomvåpen er reell. Derfor er over tusen atomvåpen utplassert i høy beredskap.⁴

Vi vet om et [foruroligende antall uhell og](#) nestenulykker siden 1945, antageligvis finnes det mange flere som fortsatt er holdt hemmelig.⁵ [Historien viser](#) at konflikter kan eskalere raskt og uforutsigbart, at statsledere ikke alltid handler rasjonelt eller klokt, at kommunikasjonskanaler kan bryte ned, og at høyt spenningsnivå har en tendens til å forsterke misforståelser.⁶ Avskrekking er ofte gitt æren for en lang periode uten bruk av atomvåpen. Det viser seg at [flaks](#) har vært avgjørende – og flaks varer ikke evig.⁷

Risikoen for bruk av atomvåpen, enten som en planlagt handling eller som et resultat av et uhell, er reell. Det kan bokstavelig talt skje på et øyeblikk. Mange [eksperter anser](#) trusselen om bruk av atomvåpen som økende, blant annet [grunnet](#) militære aktørers

⁴ Hans Kristensen, “Alert Status of Nuclear Weapons,” Federation of American Scientists, april 2017, https://uploads.fas.org/2014/05/Brief2017_GWU_2s.pdf

⁵ Patricia Lewis, Heather Williams, Benoît Pelopidas and Sasan Aghlani, Too Close for Comfort: Cases of Near Nuclear Use and Options for Policy, Chatham House, 28 april 2014, <https://www.chathamhouse.org/publications/papers/view/199200>

⁶ Kubakrisen er et klassisk eksempel på en konflikt som eskalerer, <https://www.history.com/topics/cold-war/cuban-missile-crisis>

⁷ Benoît Pelopidas, “The unbearable lightness of luck: Three sources of overconfidence in the manageability of nuclear crises” European Journal of International Security, 30 mai 2017, DOI: <https://doi.org/10.1017/eis.2017.6>

økende bruk av kunstig intelligens.^{8,9} Om ikke atomvåpen avskaffes, vil de før eller siden bli brukt – og konsekvensene vil være katastrofale.

⁸ Science and Security Board, "Closer than ever: It is 100 seconds to midnight," Bulletin of the Atomic Scientists, 23 januar 2020, <https://thebulletin.org/doomsday-clock/current-time/#full-statement>.

⁹ International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, "Briefing: Emerging technologies and nuclear weapon risks," 28 januar 2020, <https://www.icanw.org/briefing-emerging-technologies-and-nuclear-weapon-risks>.

#3

“Man kan ikke fjerne atomvåpen når teknologien for å lage dem allerede eksisterer.”

Teknologien og kunnskapen som er nødvendig for å lage atomvåpen forsvinner ikke, men ønsket om å produsere, lagre og potensielt bruke atomvåpen kan vi endre. Det er måten vi håndterer teknologien på som står i sentrum.

Ta for eksempel veltepetteren. Denne sykkelten er treig og farlig å bruke fordi brukeren satt høyt over bakken og hadde dårligere balanse. Teknologien for å produsere veltepetteren finnes fremdeles og det er fullt mulig å produsere den, men vi fant ut at denne teknologien var utdatert. På samme måte må vi innse at atomvåpen er utdatert teknologi.

Troen på at krig vinnes ved å drepe sivile er heldigvis erstattet av enighet om at slike angrep er etisk uforsvarlige og i strid med folkeretten. Med dette følger også at enhver nytteverdi atomvåpen kan ha hatt, ikke lenger eksisterer. Atomvåpen har [ingen militærstrategisk verdi](#).

Om katten er ute av sekken og teknologien for å lage atomvåpen eksisterer, hvorfor er det bare ni land som har disse våpnene? Mange land er i stand til å utvikle atomvåpen, men har likevel valgt å ikke gjøre det.

Kontroll av kjernefysiske elementer som brukes til kjernekraft og våpen er ivaretatt av Det internasjonale atomenergibyrået

(IAEA).¹⁰ Dette systemet kan tilpasses og utvides til alle verdens stater så snart atomvåpenstatene har tatt avgjørelsen om å ruste ned.

Farlig teknologi har blitt kontrollert tidligere. Kjemiske og biologiske våpen er bannlyst på lik linje med landminer, klasebomber og blindende laservåpen. Nyttige og økonomisk viktige industrielle kjemikalier som har vist seg å være helseskadelige eller ødeleggende for miljøet, har blitt ulovlige, og bruken av dem har stoppet verden over.

Det er mulig å forby og avskaffe atomvåpen.

¹⁰ Lær mer om IAEA safeguards: <https://www.iaea.org/topics/basics-of-iaea-safeguards>

#4

“Ingen stater vil ensidig ruste ned sine atomvåpen.”

Stater med atomvåpen burde gi dem fra seg på grunn av de katastrofale humanitære konsekvensene bruk av dem vil medføre. Med et slikt perspektiv er spørsmålet om andre stater har atomvåpen eller ikke irrelevant. Til sammenligning, ville ikke stater sagt “hvorforskal vi slutte med bruk av tortur og slaveri om andre stater fremdeles gjør det?”. Atomvåpenstater burde ikke insistere på å beholde muligheten til å påføre massive sivile tap og miljøødeleggelser bare fordi en håndfull andre stater fremdeles gjør dette.

FNs atomvåpenforbud legger ikke opp til ensidig nedrustning. Forbudet er designet for å romme [alle tenkelige måter](#) å oppnå tilslutning og nedrustning på. Atomvåpenstater som slutter seg til atomvåpenforbudet kan fremforhandle avtaler om nedrustning som vedtas som protokoller til forbudstraktaten, og disse protokollene kan gjelde to eller flere atomvåpenstater i felleskap.

Hvis Norge slutter seg til FNs atomvåpenforbud, fører ikke det til ensidig nedrustning. Det vil skape en sårt tiltrengt debatt og et internt press i NATO rundt en sikkerhetsstrategi som medfører langt større risiko enn mulige fordeler.

#5

“Å gi opp atomvåpen vil kun fungere i demokratiske stater. Autoritære regimer vil aldri bli med på en traktat som forbyr atomvåpen.”

Det er en myte at atomvåpen gir en stat sikkerhet, om det er snakk om et demokrati eller et autoritært regime er irrelevant. Uansett hvilken myndighetsstruktur en stat har, utgjør atomvåpen samtidig en trussel mot internasjonal sikkerhet og gjør ingenting for å beskytte en stat mot moderne sikkerhetsutfordringer som cyberangrep eller klimaendringer. Alle stater har lite å tape på (og mye å tjene på med tanke på frigitte ressurser) å kvitte seg med sine atomvåpen.

Selv om det fins gode grunner for å gi opp atomvåpen på tross av hva andre stater gjør, er det mulig for stater å ruste ned sammen. Fem atomvåpenstater har allerede akseptert en bindende forpliktelse om å jobbe for nedrustning under Ikkespredningsavtalen. Det er for eksempel mulig for to eller flere atomvåpenstater å slutte seg til FNs atomvåpenforbud, og sammen forhandle fram en felles plan for nedrustning. Til tross for utfordringene er det ingenting unikt eller spesielt med en slik oppgave, det handler om å tilpasse interesser og incentiver – selve kjernen i multilateralt diplomati.

Alle atomvåpenstater – demokratiske eller autoritære regimer – vil ruste ned når de mener at det er i deres nasjonale interesse å gjøre det. Målet til ICAN (og til atomvåpenforbudet) er å påvirke

atomvåpenstatene gjennom blant annet offentlig press, multilateralt diplomati og bygging av nye normer. Alle verktøy, kanaler og aktører har her en rolle å spille.

“Å gi opp atomvåpen vil øke bruken av konvensjonelle våpen.”

Alle de ni atomvåpenstatene har store og dyre konvensjonelle militære styrker. Altså gjør ikke atomvåpen at atomvåpenstatene slipper å investere i konvensjonelle styrker. Atomvåpen spiller ikke en magisk rolle i forsvaret av disse statene. Om de velger det kan disse statene beskytte seg selv på samme måte som alle andre land gjør.

Det finnes heller ingen bevis for at det ville vært dyrere å gi opp atomvåpen; gitt de [enorme ressursene](#) som atomstatene bruker på å opprettholde sine atomvåpenarsenaler. Tvert imot er det god grunn til å tro at det ville kostet betydelig mindre.¹¹

Atomvåpen trenger ingen "arvtaker" siden det er en utdatert våpenplattform. Effektene som var tiltenkt, og som fremdeles tilegnes, dette våpenet, (som avskrekking) eksisterer ikke. Og man trenger ikke å erstatte noe som ikke har en funksjon i et forsvar, man kvitter seg med det.

¹¹ International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, *Enough is Enough: Global Nuclear Weapons Spending 2019, mai 2020*, https://www.icanw.org/report_73_billion_nuclear_weapons_spending_2020.

#7

“Det vil alltid være usikkert om en stat faktisk har kvittet seg med atomvåpnene sine.”

Hvordan kan vi vite om for eksempel Frankrike eller Pakistan faktisk har kvittet seg med alle atomvåpnene? På den samme måten som vi vet at Iran, Brasil, Sør-Afrika, Japan og Sverige og over 180 andre land ikke har atomvåpen: jevnlig inspeksjoner og grundig regnskap av alt fissilt materiale gjennom Det internasjonale atomenergibyråets (IAEA) system for kontroll av kjernefysisk materiale. Det er ingen grunn til å tro at det ikke ville fungert for de resterende 9 atomvåpenstatene så snart de bestemmer seg for å ruste ned.

Prosessen med å verifisere elimineringen av atomvåpen er ikke så vanskelig som den kanskje virker. Uavhengige vitenskapelige [eksperter har kartlagt](#) troverdige og nøyaktige teknikker for hvordan atomstater kan ruste ned verifiserbart og pålitelig.¹²

¹² Pavel Podvig, Ryan Snyder and Wilfred Wan, *Evidence of absence: Verifying the removal of nuclear weapons*, United Nations Institute for Disarmament Research, 2018, <https://unidir.org/publication/evidence-absence-verifying-removal-nuclear-weapons>

“En traktat som forbyr atomvåpen har ingen betydning om atomvåpenstater ikke er med.”

Ironisk nok kommer det beste svaret på at forbudet mot atomvåpen har effekt fra atomvåpenstatene selv. De har kjempet med nebb og klør mot atomvåpenforbudet helt fra starten. I dag driver de fremdeles lobbyvirksomhet for å hindre stater fra å tilslutte seg forbudet, og har til og med lagt press på [Paven](#) for å ikke kritisere atomvåpen.¹³

Hvorfor bryr atomvåpenstatene seg så mye om en traktat [som. beskrevet](#) av en amerikansk ambassadør, “ikke vil redusere atomvåpenlagrene med et eneste våpen”?¹⁴ Svaret er at til tross for deres offentlige uttalelser om at forbudet vil være ineffektivt, så forstod de helt fra begynnelsen hvilke konsekvenser denne traktaten kan få. De forstod at atomvåpenforbudet delegitimerer og stigmatiserer atomvåpen, blant annet ved å øke nasjonalt og internasjonalt press for avskaffelse, hindre finansiering av produksjon og vedlikehold, og gjøre atomnedrustning til et globalt humanitært ansvar, delt av alle nasjoner, istedenfor den eksklusive strategiske bekymringen til en liten gruppe atomvåpenstater.

¹³ Cécile Chambraud et Nathalie Guibert, “En visite au Japon, le pape François compte se positionner contre l’arme nucléaire,” Le Monde, 22 November 2019, https://www.lemonde.fr/international/article/2019/11/22/le-pape-francois-contre-l-arme-nucleaire_6020128_3210.html

¹⁴ Tweet fra Robert Wood 11 november 2019, <https://twitter.com/USAmbCD/status/1193929451408633858>.

Atomvåpenstatene forsøker å overbevise andre om at atomvåpenforbudet ikke har effekt og samtidig kan være farlig og destabiliserende. [USA fortalte i FN](#) at et forbud mot atomvåpen ville “risikere å skape et veldig ustabil sikkerhetspolitisk miljø, hvor misforståelser og feilkalkulasjoner ville kunne eskalere kriser med uforutsette og utilsiktede konsekvenser, uten å ekskludere den mulige bruken av atomvåpen.”¹⁵ [Russland argumenterte](#) for at atomvåpenforbudet kan risikere “å kaste verden ut i kaos og farlig uforutsigbarhet.”¹⁶

Men, i oktober 2016 [sendte USA et notat](#) til sine allierte i NATO som forklarte hva de egentlig tenkte om TPNW: blant annet at traktaten “kan påvirke ikke-parter så vel som parter, og til og med kan få effekt før dens implementasjon”, den “kan gjøre det umulig å gjennomføre kjernefysisk trening og planlegging ... eller kjernefysisk relatert transport gjennom territorielt luftrom eller farvann” og “kan – og [er] designet av talspersoner for forbud for å – ødelegge grunnlaget for USAs kjernefysiske avskrekkingsstrategi.”¹⁷

Dette viser hvorfor atomvåpenforbudet er så betydningsfullt, forklart av en atomvåpenstat.

¹⁵ Frank Rose, “Opening Statement to the UN General Assembly,” 12 oktober 2015, https://reachingcriticalwill.org/images/documents/Disarmament-fora/1com/1com15/statements/12October_USA.pdf

¹⁶ Se det offisielle opptaket av FNs generalforsamlings førstekomiteé 4 oktober 2016, <https://undocs.org/en/A/C.1/71/PV.3>.

¹⁷ International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, “US Pressured NATO States to Vote No to a Ban,” november 2016, https://www.icanw.org/us_pressured_nato_states_to_vote_no_to_a_ban

“Det militær-industrielle kompleks vil hindre alle seriøse fremskritt rundt atomnedrustning.”

Det er økonomiske og kommersielle interesser som jobber aktivt mot kjernefysisk nedrustning. Atomvåpen er en lukrativ virksomhet! Det er naturlig at personer som vil tape penger på global nedrustning vil gjøre det de kan for å forhindre dette. De samme utfordringene finner vi i mange sosiale og miljømessige utfordringer, men disse økonomiske interessene kan overkommes.

Et forbud mot atomvåpen under internasjonal lov er et viktig steg for å få banker, finansielle institusjoner og andre investorer til å vende ryggen til selskaper som er involvert i produksjon eller vedlikehold av atomvåpen. Rapporten til [Don't Bank on the Bomb](#) viser at et stort antall finansinstitusjoner velger å trekke investeringene sine ut av virksomheter knyttet til atomvåpen.¹⁸

Finansinstitusjoner velger også ofte å ikke investere i kontroversielle våpen, som typisk er våpen som er forbudt etter folkeretten. Ikraftttredelsen av atomvåpenforbudet plasserer atomvåpen i samme kategori som klasevåpen og landminer og har ført til et [skifte i investeringer](#).

¹⁸ Se PAX's Don't Bank on the Bomb sine rapporter for mer informasjon, <https://www.dontbankonthebomb.com>.

“Atomvåpenforbudet risikerer å svekke både Ikkespredningsavtalen og Prøvestansavtalen.”

Atomvåpenforbudet er ikke et alternativ eller substitutt for Ikkespredningsavtalen (NPT), Prøvestansavtalen (Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty CTBT) eller andre traktater og tilnærminger. Traktaten er et tillegg som fyller det juridiske tomrommet og blir en del av en rekke instrumenter og prosesser som er nødvendig for kjernefysisk nedrustning.

Atomvåpenforbudet [bekrefter i sitt forord](#) at fullstendig og effektiv implementering bygger på det allerede eksisterende nedrustnings- og ikkespredningsregimet. I tillegg anerkjenner den viktigheten av CTBT og dens verifikasjonssystem som et kjerneelement i det kjernefysiske nedrustnings- og ikkespredningsregimet.¹⁹

Atomvåpenforbudet undergraver ikke NPTs verifikasjonsarbeid eller annet nedrustningsarbeid.²⁰ Stater som tilslutter seg atomvåpenforbudet ser på tilslutning som en måte å oppfylle deres forpliktelser under NPT Artikkel VI.

FNs atomvåpenforbuds verifikasjonsmekanismer er like sterke

¹⁹ United Nations, The Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons, <https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/tpnw/>

²⁰ For en lengre juridisk analyse av forholdet mellom TPNW og NPT se, <https://intlaw.no/wp-content/uploads/2018/10/TPNW-Setting-the-record-straight-Oct-2018-WEB.pdf>

som NPT, og på noen områder sterkere.²¹

Å tilslutte seg atomvåpenforbudet hindrer ikke stater fra å jobbe for å implementere NPT og for å gjennomføre CTBT. Det stopper heller ikke stater fra å jobbe for en traktat som regulerer fissilt materiale, for kjernefysisk risikoreduksjon, gjennomføre verifiseringsøvelser, jobbe for et mer stabilt internasjonalt system, eller noen andre tiltak som kan bidra til kjernefysisk nedrustning. Faktisk, så [jobber ledende forhandlere](#) av atomvåpenforbudet aktivt med disse komplementære nedrustningsstegene.

Merk at det er atomvåpenstatene, og ikke støttespillerne av atomvåpenforbudet, som blokkerer implementeringen av CTBT, hindrer en traktat for fissilt materiale, nekter å diskutere varslings tiltak og trekker seg fra traktater som skal kontrollere atomvåpen.

²¹ For en mer detaljert analyse av verifikasjonsmekanismer i TPNW og NPT, se: <http://intl.law.no/wp-content/uploads/2020/10/Verifikasjon-av-kjernefysisk-nedrustning-og-ikkespredning-NAIL-notat-Oct-2020.pdf>

#11

“Hva med terrorisme?”

Det er vanskelig å bygge atomvåpen fra grunnen av.²² En av måtene en terrorgruppe kan skaffe seg atomvåpen, er ved å få tak i hovedkomponentene eller et komplett våpen fra en av de eksisterende atomvåpenstatene. Jo færre atomvåpenstater og atomvåpen som eksisterer, desto vanskeligere blir det for en terrorgruppe å få tak i disse våpnene. Når atomvåpen er forbudt og avskaffet, og alle verdens stater er underlagt IAEAs regime for kontroll av atomvåpen og kjernefysisk materiale, vil det være tilnærmet umulig for en terrorgruppe å skaffe seg atomvåpen. Å akseptere at noen stater har atomvåpen er synonymt med å akseptere en høyere risiko for kjernefysisk terrorisme.

²² Antonia Ward, “Is the Threat of Nuclear Terrorism Distracting Attention from More Realistic Threats?” RAND, 27 juli 2018 <https://www.rand.org/blog/2018/07/is-the-threat-of-nuclear-terrorism-distracting-attention.html>

“Å bli del av atomvåpenforbudet er i strid med Norges NATO-forpliktelser.”

NATO-medlemskap innebærer ingen forpliktelse til å støtte kjernefysisk avskrekking, og det er ingen automatikk i at atomvåpen skal være del av det militære samarbeidet. Det er ikke NATO som allianse som har atomvåpen, men tre av medlemslandene.

Atlanterhavspakten fra 1949 (det juridiske grunnlaget for NATO-alliansen) omtaler ikke atomvåpen, og atomvåpen var heller ikke del av de første strategiske konseptene (politiske dokumenter). Det er først senere at kjernefysisk avskrekking har blitt tatt inn som en del av NATOs strategiske regime.

Det er ingen juridiske hindre for at medlemsland i NATO tilslutter seg forbudstraktaten. Det er slått fast blant annet [i en artikkel fra Harvard Law School](#) (juni 2018) og i rapporten [«The TPNW and its implications for Norway»](#) (september 2018). Også regjeringen konkluderer med det samme [i sin utredning om atomvåpenforbudet](#) (oktober 2018).

Norge kan ratifisere FNs atomvåpenforbud og fortsette å være med i en militærallianse med atomvåpenstater, så lenge vi reserverer oss mot atomavskrekking på våre vegne. Det kan gjøres ved å ta inn fotnoter med reservasjoner i NATO-dokumenter som refererer til mulig bruk av atomvåpen. Det er ikke nødvendig å blokkere vedtakelsen av dokumenter som omhandler kjernefysisk avskrekking.

NATO har en uttrykkelig målsetting om å «skape de

nødvendige forutsetningene for en verden uten kjernefysiske våpen». Å støtte et forbud som skaper ny dynamikk i nedrustningsarbeidet, og som øker presset på balansert og gjensidig nedrustning, handler nettopp om å skape slike forutsetninger for en atomvåpenfri verden.

Norge bør jobbe for å få flere av NATOs medlemsland til å bli del av atomvåpenforbudet. Norge bør ta initiativer i NATO for å få på plass de nødvendige betingelser for at Norge og andre NATO-stater kan slutte oss til forbudstraktaten.

Om ICAN og forfatteren

Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (ICAN) er en global kampanje som jobber for å mobilisere enkeltpersoner og organisasjoner i alle land til å inspirere, overtale og presse egne myndigheter til å signere og ratifisere FNs atomvåpenforbud (TPNW). ICAN er sammensatt av mer enn 500 partnerorganisasjoner i over 100 land. Mer informasjon kan finnes på <https://www.icannorway.no/>.

Hovedforfatteren, Richard Lennane har lang erfaring i multilateral nedrusting og kontroll av atomvåpen som diplomat for Australia, FN ansatt og som aktivist. Richard jobbet i FNs kontor for nedrustningssaker (UNODA) fra 2001 - 2013 og var sjef for UNODAs implementeringsenhet fra dens start i 2007. Fra 2014-2016 ledet han en kontroversiell ikkestatlig organisasjon som fokuserte på nedrustning; Wildfire, og fra 2016-2020 var han direktør for Genève Nedrustningsplattform (GDP).

Om FNs atomvåpenforbud (TPNW)

7. juli 2017 – etter et tiår med beslutningspåvirkning fra ICAN og deres partnere – adopterte et overveldende flertall av verdens nasjoner en global avtale om å forby atomvåpen, offentlig kjent som Atomvåpenforbudet (TPNW).

TPNW forbyr stater å utvikle, teste, produsere, overføre, oppbevare, lagre, bruke eller true med bruk av atomvåpen, eller tillate atomvåpen å være stasjonert i deres territorium. Den forbyr også stater fra å assistere, oppfordre eller påvirke andre stater i å drive med disse aktivitetene.

En stat som besitter atomvåpen kan slutte seg til avtalen, så lenge staten går med på å ødelegge disse våpnene i samsvar med en juridisk bindende, tidsbundet plan. Likeså kan en stat oppbevare en annen stats atomvåpen på sitt territorium, så lenge de går med på å fjerne disse innen en spesifikk tidsfrist.

Stater er forpliktet til å yte assistanse til alle ofre for bruk og prøvesprengninger av atomvåpen og til å gjennomføre tiltak for utbedringen av forurensset miljø. Atomvåpenforbudets forord anerkjenner skaden atomvåpen har forårsaket, inkludert den uforholdsmessige innvirkningen de har på kvinner og barn, og på urbefolkning rundt om i verden.

Atomvåpenforbudet trådte i kraft januar 2021, 90 dager etter at 50 land hadde ratifisert traktaten.

